

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجهٔ دکترای حرفه ای رشته پزشکی

عنوان:

بررسی سطح آگاهی و نگرش و عملکرد ساکنان شهرستان پارس آباد

در رابطه با بیماری مالاریا

نگارش:

آیلار فکوری خالان

اساتید راهنما:

دکتر اسلام مرادی اصل

دکتر زهرا حیدری سورشجانی

استاد مشاور:

دکتر عباس عباسی قهرمانلو

شماره پایان نامه: ۰۱۱۶۳

خرداد ۱۴۰۳

بسمه تعالی

گواهی اصالت پایان نامه

اینجانب دانشجوی مقطع دکتری رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تایید

مینمایم که:

- این پایان نامه بر اساس نتایج بررسیها/ تحقیقات انجام یافته توسط اینجانب تحت راهنمای..... بوده و بوسیله خودم انشا گردیده است و در صورت استفاده از نتایج پژوهش ها و یا آثار دیگران بلافاصله به مرجع مورد استفاده استناد شده است و در قسمت منابع و مأخذ مشخصات مرجع به طور کامل ذکر گردیده است.
- مسئولیت صحت مطالب مندرج در این پایان نامه به طور کامل با اینجانب است.
- این پایان نامه قبلا برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- کلیه حقوق مادی و معنوی این پایان نامه و هر گونه محصول مستخرج از آن اعم از مقالات، چاپ کتاب و ثبت اختراع به دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تعلق دارد و هرگونه استفاده از اطلاعات و ی نتایج، واگذاری اطلاعات به افراد دیگر، چاپ، تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این پایان نامه بدون اخذ اجازه کتب ی از دانشگاه علوم پزشکی اردبیل ممنوع است.
- کلیه مقالات مستخرج از این پایان نامه تحت نام دانشگاه علوم پزشکی اردبیل (Ardabil University of Medical sciences) به عنوان وابستگی نویسنده اول یا مسئول و با اطلاع و اجازه تمامی اساتید راهنما و مشاور به چاپ رسیده ی خواهد رسید.
- چنانچه در هر مقطع زمانی، خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه مجاز است با اینجانب مطابق با ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت برخورد قانونی، هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضا و تاریخ

- بدینوسیله اصالت و صحت نتایج این پایان نامه مورد تأیید اینجانب، راهنما می باشد.

نام و نام خانوادگی استادراهنما

امضا و تاریخ

تقدیم به

مادر و پدرم
که به من جان بخشیدند

سپاسگزارى

سپاس بی کران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

از اساتید فاضل و دانشمند جناب آقای دکتر مرادی اصل و سرکار خانم دکتر حیدری به عنوان استاد راهنما که همواره نگارنده را مورد لطف و محبت خود قرار داد، کمال تشکر را دارم. همچنین قدردانی از اساتید بزرگوارم جناب آقای دکتر عباسی، که با زحمات بی دریغ و الطاف خود مشاوره این پایان نامه را عهده دار بودند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹.....	چکیده.....
فصل اول	
۱۳.....	(۱-۱) اهمیت موضوع و انگیزه تحقیق.....
۱۵.....	(۱-۲) اهداف و فرضیات طرح.....
۱۵.....	(۱-۲-۱) هدف کلی طرح.....
۱۵.....	(۱-۲-۲) اهداف اختصاصی طرح.....
۱۵.....	(۱-۲-۳) هدف کاربردی طرح.....
۱۶.....	(۱-۲-۴) سوالات طرح.....
فصل دوم	
۱۹.....	(۲-۱) مبانی نظری.....
۱۹.....	(۲-۱-۱) مقدمه و اپیدمیولوژی مالاریا.....
۲۰.....	(۲-۱-۲) چرخه زندگی انگل پلاسمودیوم.....
۲۷.....	(۲-۱-۳) تظاهرات بالینی مالاریا.....
۲۸.....	(۲-۱-۴) تشخیص و درمان بیماری مالاریا.....
۲۹.....	(۲-۱-۵) مروری بر پشه آنوفل.....
۳۳.....	(۲-۱-۶) مروری بر شرایط جغرافیایی و اکولوژی شهرستان پارس آباد.....
۳۵.....	(۲-۲) مطالعات مشابه.....
فصل سوم	
۳۹.....	(۳-۱) نوع مطالعه.....
۳۹.....	(۳-۲) جامعه آماری مطالعه.....
۳۹.....	(۳-۳) حجم نمونه و روش نمونه گیری.....
۴۰.....	(۳-۴) ابزارها و روش‌های جمع آوری اطلاعات.....
۴۱.....	(۳-۵) روش انجام مطالعه.....
۴۱.....	(۳-۵) روش آنالیز داده ها.....
فصل چهارم	
۴۴.....	(۴) نتایج.....
۴۴.....	(۴-۱) مشخصات دموگرافیک و پایه افراد مورد مطالعه.....

۴۶	(۴-۲) مطالعه آگاهی نسبت به بیماری مالاریا در افراد مورد مطالعه
۵۰	(۴-۳) مطالعه نگرش نسبت به بیماری مالاریا در افراد مورد مطالعه
۵۳	(۴-۳) مطالعه عملکرد نسبت به بیماری مالاریا در افراد مورد مطالعه
۵۷	(۵-۱) مقدمه‌ای بر اهمیت و نحوه اجرا طرح

فصل پنجم

۵۸	(۵-۱) بحث
۵۸	(۵-۱-۱) آگاهی افراد مورد مطالعه
۶۰	(۵-۱-۲) نگرش افراد مورد مطالعه
۶۲	(۵-۱-۳) عملکرد افراد مورد مطالعه
۶۴	(۵-۲) محدودیت های مطالعه
۶۵	(۵-۳) نتیجه گیری
۶۶	(۵-۴) پیشنهادات
۶۹	منابع

فهرست جداول و نمودارها

صفحه	عنوان
۲۵.....	نمودار ۴-۱ توزیع سنی افراد مورد مطالعه.....
۲۶.....	جدول ۴-۱ مشخصات دموگرافیک و پایه افراد مورد مطالعه.....
۲۷.....	جدول ۴-۲ سابقه ابتلا فردی و خانوادگی به مالاریا در افراد مورد مطالعه.....
۲۸.....	جدول ۴-۳ نحوه پاسخدهی به سوالات بخش آگاهی در افراد مورد مطالعه (بخش اول).....
۲۹.....	جدول ۴-۴ نحوه پاسخدهی به سوالات بخش آگاهی در افراد مورد مطالعه (بخش دوم).....
۳۱.....	جدول ۴-۵ نحوه پاسخدهی به سوالات بخش نگرش در افراد مورد مطالعه (بخش اول).....
۳۲.....	جدول ۴-۶ نحوه پاسخدهی به سوالات بخش نگرش در افراد مورد مطالعه (بخش دوم).....
۳۴.....	جدول ۴-۷ نحوه پاسخدهی به سوالات بخش عملکرد در افراد مورد مطالعه.....

اختصارات

ITN: Insecticide-treated net

KAP: Knowledge, attitudes, and practices

LLINs: Long-lasting insecticide-treated nets

OR: Odds ratio

SPSS: Statistical package for social sciences

WHO: World Health Organization.

بررسی سطح آگاهی و نگرش و عملکرد ساکنان شهرستان پارس آباد در رابطه با بیماری مالاریا

چکیده

زمینه: مالاریا بیماری عفونی انگلی تهدید کننده حیات است که در اثر نوعی تک یاخته‌ی داخل سلولی اجباری که متعلق به جنس پلاسمودیوم است، ایجاد می شود. اکنون با گذشت ۱۷ سال از آخرین مورد مالاریا در استان اردبیل، مطالعه حاضر با هدف ارزیابی آگاهی، نگرش و عملکرد ساکنان شهرستان پارس آباد به عنوان مهمترین کانون قدیمی بیماری مالاریا در شمال غرب ایران، طراحی و صورت گرفت تا میزان موفقیت بخش مهمی از برنامه های ملی کنترل بیماری مالاریا را بررسی نموده و میزان آمادگی ساکنین این شهرستان در مقابل این تهدید دائمی، مورد سنجش قرار گیرد.

هدف: بررسی آگاهی و نگرش و عملکرد ساکنان شهرستان پارس آباد در رابطه با بیماری مالاریا

مواد و روش ها: این مطالعه به صورت مقطعی توصیفی با بررسی سطح آگاهی و نگرش و عملکرد ساکنان شهرستان پارس آباد در رابطه با بیماری مالاریا طراحی شده است. پس از کسب کد اخلاق از سوی کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، نمونه ۱۰۰۰ نفری به روش طبقه ای و تصادفی و با توجه به پرونده های خانوار موجود در مراکز بهداشت به صورت تصادفی انتخاب شدند. در این مطالعه از پرسشنامه محقق ساخته ۲۵ سوالی به صورت خودگزارشی استفاده شد. در نهایت اطلاعات مربوطه با درج در نرم افزار SPSS ورژن ۲۶ براساس اهداف مطالعه مورد ارزیابی قرار گرفتند.

نتایج: از میان هزار شرکت کننده در مطالعه، ۵۰/۸ درصد از افراد شرکت کننده جنسیت مرد داشته و ۷۲ درصد ساکن مناطق شهری در شهرستان پارس آباد بودند. میانگین سنی افراد برابر $13/56 \pm 37/08$ سال بود. دو درصد از شرکت کنندگان سابقه ابتلا فردی به مالاریا و ۷/۷ درصد سابقه ابتلا به مالاریا را در بین اعضای خانواده خود داشتند. ۱۵/۷ درصد سطح آگاهی عالی، ۳۰/۹ درصد سطح آگاهی کافی و ۵۳/۴ درصد ضعف آگاهی داشتند. بیشتر افراد (۷۳/۵ درصد) نیش حشره را به عنوان راه اصلی انتقال بیماری میدانستند. اکثر افراد (۳۹/۵ درصد) تب را به عنوان مهمترین علامت بیماری میدانستند. در نظر ۲۲/۷ درصد افراد طب سنتی قادر به درمان این بیماری است. ۷۶ درصد افراد از مواد دافع حشرات، ۳۱/۴ درصد از پوشش مناسب با آسیتن های بلند، ۶۹/۹ درصد از پشه بند و توری و ۱۲/۳ درصد از دئودرانت ها و عطر برای پیشگیری از ابتلا به مالاریا استفاده می کنند. ۵۲/۸ درصد با کسب امتیاز بیش از میانگین، دارای سطح عملکرد مناسب بودند. همچنین ۴۷/۲ درصد با کسب مجموع امتیاز کمتر از میانگین، سطح عملکرد نامناسبی داشتند.

نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که جمعیت ساکنین شهر پارس آباد، با وجود اینکه در زمینه علائم و نشانه های بیماری مالاریا آگاهی مناسبی دارند اما درباره ماهیت خود بیماری و عوامل مسبب و ناقل آن ضعف آگاهی مشهود بوده است. همچنین اغلب افراد نگرش مثبتی در قبال آموزش و کسب آگاهی و نیز دریافت درمان از طریق سیستم بهداشت و درمان داشتند. بر همین اساس به نظر میرسد زمینه برطرف نمودن خلاء موجود در آموزش و روشنگری افراد جامعه در خصوص این بیماری عفونی به طور امیدوارکننده ای از طریق سیستم بهداشت و درمان فراهم است.

کلمات کلیدی: بیماری مالاریا، آگاهی، نگرش، عملکرد، پارس آباد.